Danes ob 11.30 sindikalno zborovanje na trgu Sv. Jakoba

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SVOBODNEGA TRŽAŠKEGA OZEMLJA

UREDNIŠTVO IN UPRAVA trg GOLDONI 1, I. NAD.
Telefoni: Uredništvo 93-806 in 93-808 — Uprava 93-807
Rokopisi se ne vračajo.
OGLASI pri Upravi od 8.30 do 12 in od 15 do 18 - Tel. 93-807
CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 40 lir, finančni in pravni 60 lir, osmrtnice 70 lir.
NAROČNINA
Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; Cona B: 144, 414, 792, 1440 jugolir; FLRJ: 55, 165, 330, 650 din.
Poštni tekoči račun za STO-ZVU na ime: «Založništvo Primorski dnevnik»; Trst 11-5374. — Tekoči račun za Jugoslavijo na ime: «Primorski dnevnik» - uprava: Ljubljana 6-90601-19

Leto IV - Cena 10 lir - 6 jugolir - 2.50 din | TRST nedelja, 8. februarja 1948 | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | Štev. 818

SLOVENSKI KULTURNI PRAZNIK

Prešeren kot borec

(ob 99letnici njegove smrti)

Dne 8. februarja 1849 so Slovenci izgubili svojega največjega pesnika Franceta Prešerna, ki se je rodil v Vrbi na Gorenjskem dne 3. decembra 1800. Prihodnje leto poteče 100 let od Prešernove smrti in takrat bodo te proslave še slovesnejše kakor letos.

Prešeren spada med najbolj borbene slovenske duhove. V njem se javlja borbenost genija, ki ga je usoda naklonila majhnemu narodu. Ze v srednji šoli, kjer je pesnik Vodnik kot šolski ravnatelj vodil prve Prešernove korake na poti k učenosti, se je Prešeren navzel tako samostojne miselnosti, da se je ob maturi postavil po robu vroči materini želji, željam stricev in drugih sorodnikov ter hišnemu izročilu, po katerem je Prešernov rod dajal narodu kaplane, župnike in dekane. Prešeren je bil že tedaj v sebi strnjen, svoboden duh, ki se je odločal po svoje.

Mati in sorodniki so se vdali. Prešeren se je vpisal na pravno fakulteto na Dunaju in tu se je začela nova borba — ne toliko s stromaštvom in pomanjkanjem, ker ga ne dom ne dobrotljivi stric in župnik nista pustila na cedilu, marveč borba med poklicnim učenjem in pesniškim nagnjenjem. Tudi v tej borbi je zmagoval duh nad snovjo. Ob koncu visokošolskih let je bil Prešeren bolj razgledan po starih in novih klasikih kakor po pandektih in kodeksih. Dozorel mu je zvezek pesmi, ki jih je izročil Kopitarju v pretres.

Borbi za kruh ni posvečal Prešeren nikoli glavne pozornosti. Važnejša mu je bila osebna in narodna svoboda. Po doktoratu je potrkal pri državni upravi, a se je moral zateči kot odvetniški praktikant v pisarno doktorja Baumgartena in pozneje dr. Crobatha ter čakati do 46. leta na samostojno odvetniško mesto v Kranju. V teh skromnih razmerah je Prešernov genij zorel in ustvarjal dela, ki so postala temelj slovenske kulture.

Istočasno se bori pesnik za ljubezensko srečo. V mladeniških letih mu navdihuje ljubezen lahkotne in mile, včasih objestne in prešerne stihe. Z leti se erotika spreminja v višje, preč̌ščeno čustvo. V Ljubljani se zaljubi v rosnomlado Julijo Primicovo. Mati in sorodniki, častilci in okoličane so Julijo usmerjali k posvetnim blagrom, k pametni poroki z odličnim avstrijskim plemenitašem Scheuchenstuelom. Nibila nedovzetna za pesnikove izlive in njegovo pesniško čaščenje, a nikoli ni mislila, da bi se kdaj resno vezala nanj. V tej borbi se je pesnika včasih polaščal obup, a prav iz njega so klile «mokrocvetoče rozce poezije» v Sonetih nesreče in v Sonetnem vencu. Kot človek je trpel, kot umetnik pa je v teh notranjih borbah zmagoval in se izpopolnjeval.

Iz osebnega trpljenja je svojo borbo razširil na skupne domovinske usode. Kot deček je videl zahajajoče zarjo tiste narodne svobode, ki jo je bila Slovencem prinesla Napoleonova Ilirija. Brž nato pa so se zgrnili nad Slovenijo prešnji avstrijski mrakovi, ki so pesnika tiščali huje kakor druge rodoljube. Najhuje ga je bolela domača reakcija zaslepljenih rojakov, ki so se uveljavljali kot orodje avstrijskega zatiranja. On je hotel svoj narod dvigniti do večje samozavesti in mu ustvariti kulturo, ki bi se lahko merila s kulturo drugih evropskih narodov. Boriti se je moral zoper avstrijsko cenzuro in zoper omejene nasprotnike s Kopitarjem na čelu. Domača ozkoprsnost mu je zamerila, da je množil slovstvene oblike po vzoru velikih evropskih slovstev. Obsojala je njegovo ljubavno liriko in povzdigovala skromne pesnike. Poglavarju takih nasprotnikov je jasno zaklical: «Le čevlje sodi naj kopitar», z vso reakcionarno strujo pa je obračunal v Novi pisarij. Njegova skupina se je v tridesetih letih zbrala ob Kranjski čbelici, kjer je imel idejno vodstvo velikan učenosti Matija Čop. To duhovno bratstvo med učenjakom in pesnikom je zmagalo v idejnem boju zoper Kopitarja, Pavška in Stelčiča in v abecednem boju zoper metelčičo.

Po prezgodnji Copovi smrti se je zdelo za trenutek, da so zunanje izgube in nesreče okrhale tudi Prešernovo borbenost. Čbelistica je prenehala, vendar je razširila ozračje in izvojevala moralno zmago Prešernovemu krogu. Prešernova umetnost se je popri Savici s podčrtanim stihom: «Največ sveta otrokom sliši Slavec». Junak Crtomir podleže v zunanjem boju, zmaga pa v notranjem, ko se ves prosveti prosvetljevanju svojega naroda. V tem smislu je tudi ta pesnitev samo izpovedna.

Prešernova borba za dostojno in svobodno izživljanje slovenskega naroda v krogu drugih slovanskih narodov je lepo uspela v njegovem zdravem odnosu do Vrazovega ilirstva, ki je stremilo za jezikovnim stapljanjem slovenščine in hrvaščine. Prešeren je Vrazovo ilirsko mešanico od prvega začetka najodločneje zavrnil in ošibal Vraza kot uskoka, ki ga žne častihlepje. Na zmagi Prešernovih nazorov sloni ves naš nadaljnji književni razvoj do danes. Prešeren in Čop sta v odločilnem trenutku zavestno zgrabila za krmilo in naravnala brod slovenske kulture v lestni tok. Prešernova borba v najtemnejši dobi domače in tuje reakcije je dramila narod iz mrtvilnega sna in ga do pomladi narodov 1848 vsaj toliko pripravila, da se je njegovo stremljenje po Zedinjeni Sloveniji uveljavilo vsaj kot zahteva, ki je poslej najbudnejši glasniki niso več izpustili iz oči do, današnjega uresničenja skoraj vseh narodnih smotrov.

Prešernove borbe so bile zelo mnogovrstne: slovenski jezik se je v par desetletjih Prešernovega ustvarjanja razvil kakor se ni poprej vsa stoletja od Trubarja do Prešerna; slovenska zavest je vzplula visoko in okrepila svoja krila za nadaljnji polet; slovenska kultura se je povzpela na evropsko višino in v njej je zablestelo ime, ki se lahko meri s podobnimi imeni drugih velikih kultur.

A. BUDAL

Tržaško ljudstvo bo nadaljevalo borbo

Beograjska „Borba" o obsodbi tov. D'Este-ja

BEOGRAD, 7. — «Borba» piše, da so obsodbe Bruna D'Esteja in drugih tržaških antifašistov nov dokaz kolonialnih metod anglo-ameriške vojaške uprave v Trstu.

Proces proti D'Esteju, piše «Borba», so okupatorji organizirali z namenom, da ustvarijo precedent, na podlagi katerega bi vsakega partizana, bivšega člana Jugoslovanske armade in člana osvobodilnega odbora lahko v vsakem hipu obsodili zaradi njegove udeležbe v osvobodilni borbi.

Ko tolpe tržaških neofašistov mečejo pred očmi civilne policije bombe na demokratične ustanove in ubijajo antifašiste, postavljajo prave demokrate pred sodišča. Tako je pred 20 dnevi tržaško porotno sodišče obsodilo na 6 do 11 let zapora pet članov narodne zaščite, ker so v maju 1945 izvršili zakonito obsodbo, ki jo je ljudsko sodišče izreklo proti trem miličnikom Mussolinijeve fašistične republike.

«Borba» zaključuje: Vendar pa ne bo nobena teroristična in protizakonita metoda zaustavila tržaškega prebivalstva v njegovi borbi za konec okupacije ter za politično in gospodarsko neodvisnost mesta. Tržaško ljudstvo bo nadaljevalo borbo, dokler okupator ne bo izpraznil mesta, in dokler ne bo Trst v resnici svoboden in neodvisen.

«Duilio» in «Giulio Cesare» sta vojni plen FLRJ

V sredo zjutraj so v prisotnosti generalnega direktorja za civilne zadeve generale Ritgely Gaitherja ter skupine anglo-ameriških oficirjev pričeli rušiti 20.000 tonski ladji «Duilio» in «Giulio Cesare», ki napol potopljeni ležita v Miljskem zalivu pri Trstu. Ta dela je dovolila anglo-ameriška vojaška uprava, ki je tudi sklenila pogodbe s privatniki. Kovinske dele bo odstranjevala tržaška paroplovna družba «Tripkovič». Kakor javljajo tržaški listi, bodo izkupiček prodanih kosov kolesja in drugega materiala blokirali v posebnem računu.

Obe ladji kakor tudi osem drugih potopljenih in napol potopljenih ladij, ki ležijo v Miljskem zalivu, so potopili ozziroma poškodovali med vojno, ko so služile v vojaške namene fašistične Italije in Nemčije. Vse te ladje je jugoslovansko sodišče za pomorski vojni plen po mednarodnem pomorskem vojnem pravu po osvoboditvi Trsta prisodilo kot vojni plen jugoslovanski vojni mornarici.

Proglas španskih partizanov

PARIZ, 7. — Partizanski odred iz Levanta je izdal proglas na Francovo vojsko, s katerim poziva vojake, naj prestopijo na stran partizanov. Proglas poudarja, da partizani ne štovetijo vojakov redne vojske s falangisti. Z druge strani javljajo, da frankisti izvajajo vedno rujši teror nad španskim prebivalstvom. Vrstijo se aretacije in streljanja antifrankistov.

Giunta št. 2, zločinec Barchi aretiran po zaslugi antifašista

Fašistični zločinec Barchi je v Miljah, Čamporah, Marezigah in Gabrovici v letih 1920 in 1921 moril in požigal - Ljudstvo zahteva zanj najstrožjo kazen

Tov. Mario Depangher je včeraj na poti v Udine slučajno naletel v avtobusu na starega znanca Lea Barchi-ja, vsem prebivalcem Milj in okoliških vasi dobro znanega fašističnega zločinca, ki ga pa že več let ni bilo na spregled. Ker ima Barchi na vesti nešteto groznih zločinov, ki jih tukajšnje ljudstvo ni pozabilo, je Depangher takoj po prihodu na blok, zahteval od prisotnega agenta civilne policije, da legitimira Barchija. Videč, da gre za isto osebo, je policija Barchija aretirala in odpeljala na policijsko centralo v Devinu od koder ga je tamkajšnji inšpektor poslal v Trst.

Depangher ga je takoj po prihodu v Trst prijavil oblastem in naštel vrsto njegovih zločinov in poudaril, da lahko njegovo obtožbo potrdijo vsi prebivalci Milj in okolice.

V letih 1920 do 1921 je bil Barchi ustanovitelj fašija v Miljah in voditelj vseh fašističnih pohodov: požig Ljudskega doma v Miljah in Camporah, požig vasi Marezige in umor štirih vaščanov, požigi in ropi v Gabrovici, rušenje hiš, mučenja in nečloveško ravnanje z vsemi tistimi, ki jih je fašizem sumil, da so njegovi nasprotniki, to je delo Lea Barcija, ali Giunta št. 2, kot so ga imenovali prebivalci Milj in okoliških vasi.

Vaščanom Marezig so še danes globoko v spominu razne kazenske ekspedicije, katerim je načeloval Barchi. Kar so takrat počenjale fašistične zveri z ubogim prebivalstvom slovenskih istrskih vasi, bi si tudi najbujnejša fantazija najbolj podlih in pokvarjenih ljudi ne mogla izmisliti. Zapori so se dnevno polnili z ubogimi žrtvami, ki so potem izginjale v raznih italijanskih kaznilnicah in podzemeljskih ječah; če pa je bil kdo izpuščen, ga je fašistična roka zahrbtno ubila.

Leo Barchi je odgovoren za umor antifašista Ivana De Marchija in po njegovem naročilu sta bila težko ranjena dva druga mladinca.

Tov. Mario Depangher-ja, ki je zahteval aretacijo, je Leo Barchi leta 1921 prisilil s pištolo v roki, da gre z njim na sedež fašija. Delavcem, ki so prihiteli svojemu tovarišu na pomoč, je razjarjeni zločinec zakričal: «Oddaljite se, ali pa streljam! Saj to ne bo prvi boljševik, ki ga ubijem!»

Depangher je izrabil trenutek, ko je Barchi kričal delavcem, ter ga je od zadaj napadel; prisotni delavci so mu takoj priskočili na pomoč in so tudi sami napadli estale fašiste. Depangher je bil ob tem spopadu ranjen. Fašisti so se seveda zaradi tega dogodka maščevali nad prebivalstvom. Do zob oboroženi so strahovali mesto in okolico, Depangherju samemu pa so zažgali barko. V zadnjem trenutku sta se on in njegov brat z drugo barko rešila pred podivjanimi fašisti, ki so za njima streljali.

Prebivalci Milj in okoliških vasi bodo vedeli našteti še vrsto drugih zločinov Lea Barchi-ja, ki je vzbujal povsod strah in trepet.

Danes je Leo Barchi aretiran! Spoznal in aretiral ga je prav Depangher, star antifašistični borec, ki ga je ta zloglasni zločinec toliko časa preganjal. Njegovi zločini so tako veliki in grozni, da jih bo moral plačati. To zahtevo vsi prebivalci Milj, Marezig in drugih vasi, ki dobro poznajo in pomnijo njegovo brutalnost in hudobijo. Maščevane morajo biti vse nedolžne žrtve.

Istrsko ljudstvo upa, da bo sodišče obsodilo Barchi-ja tako, kot si je s svojim zločinskim delovanjem zaslužil. Nikakor pa ne bo dovolilo, da bi se tudi ta zločinec «izmazal», kot so se pred njim že našteti, in bi lahko nemoteno še nadalje ogrožal pod okriljem raznih «kulturnih» krožkov, kot na primer «Oberdan», in političnih stran mir in varnost tukajšnjega prebivalstva.

Boji blizu Aten

Edinice demokratične vojske so prispele 40 kilometrov severno od Aten

ATENE, 7. — Na gori Parnisti le nekaj kilometrov od Aten so v teku srdite borbe med večjim oddelkom demokratične vojske in vladnim orozništvom. Partizanski oddelek je napadel posadke v vasi Pilion. Po srditi borbi so partizani premagali posadko in zavzeli vas. Vladne oblasti so poslale ojačanja. V zvezi z boji v bližini Aten so vojaški poveljniki sklicali izredne konference, na katerih so razpravljali o ukrepih, da bi preprečili, da prebivalstvo Aten in predmestij nuli pomoč demokratičnim silam.

Atenski tisk se še posebno bavi z veliko ofenzivo demokratične vojske, ki se je včeraj razširila v bližino Aten. Edinice demokratične vojske so prispele v dolino Elikon, 100 km severozapadno od Aten. Druge edinice so prispele do področja Parursa, 30 do 40 km severno od Aten. Sedaj so v teku boji v bližini Aten.

Danes so usmrtili 28 demokratov, in sicer 19 v Janini in 9 v Kastoriji, ker so pomagali partizanom. Atensko porotno sodišče je danes izreklo 6 smrtnih obsodb nad demokrati.

Na južni Koreji zahtevajo ljudsko oblast

SEUL, 7. — Danes so na južni Koreji, ki je pod ameriško zasedbo, proglasili tridnevno stavko, in to ob drugi obletnici proglasitve ljudske oblasti na severni Koreji.

Komunistična stranka je izdala proglas, v katerem se zahteva odhod komisije Združenih narodov in predajo oblasti ljudskemu odboru za južno Korejo. Vojaška vlada je uvedla policijsko uro.

Maršal Tito sprejel bolgarskega poslanika

BEOGRAD, 7. — Maršal Tito je danes sprejel v poslovilni avdienci opolnomočenega ministra bolgarske republike Sava Ganovskija in njegovo ženo ter ju je pridržal na kosilu. Sava Ganovski se vrača v Sofijo, kjer bo prevzel funkcije namestnika zunanjega ministra.

Prešernova proslava v Ljubljani

LJUBLJANA, 7. — Akademija znanosti in umetnosti, vseučilišče in ljudska dijaška mladina v Ljubljani so danes organizirali skupno proslavo 99. obletnice smrti največjega slovenskega pesnika dr. Franceta Prešerna. Pri proslavi so prisostvovali minister za prosveto LRS Jože Potrč in rektor ljubljanske univerze dr. Anton Melik. Slavnostni govor je imel predsednik akademije znanosti in umetnosti dr. France Kidrič. Gojenci glasbene in gledališke akademije so peli odnosno deklamirali nekatere Prešernove pesnitve.

Zahteve delavcev so zahteve vsega ljudstva

Že vse od svoje ustanovitve vodijo Enotni sindikati odločno borbo proti kapitalističnemu izkoriščanju delavstva in niso v tej borbi nikoli odnehali. Borba Enotnih sindikatov je presegala ozki okvir zahtev izboljšanja delavskih mezd in se je razširila tudi na obrambo osnovnih političnih svobošč̌in, brez katerih je tudi sleherno gospodarsko izboljšanje le navidezno in začasno, kar nam je najbolj potrdil fašizem s svojim zatiranjem delavstva. Toda borba Enotnih sindikatov je bila še širša.

Poleg obrambe osnovnih svobošč̌in in vztrajnega prizadevanja za izboljšanje mezd in delovnih pogojev so se sindikati na čelu tržaškega delavstva odločno borili za tržaško gospodarstvo kot celoto, ki ga je ogrožala in ga ograža gospodarska politika tržaških industrijcev in finančnikov kateri namerno zavirajo razvoj traškega gospodarstva oziroma ga uničujejo. Pri tem ne bomo ponavljali, kar smo že mnogokrat ugotovili in kar nam je že vsem jasno: tržaški kapitalisti v službi anglo-ameriških gospodarjev delajo na tem, da se tržaška industrija uniči, da se prepreči vsak stik z zaledjem, da ostane v pomorskem prometu popolno mrtvilo tako, da bi lahko dokazali, da Tržaško ozemlje sploh ne more samo živeti. Od tod odklanjanje naročil ladjedelnicam in strojnim tovarnam, od tod odpuščanje delavstva, pri čemer jim ni prav nič mar, da zaradi tega trpi vse tržaško prebivalstvo.

Ker industrijci niso mogli streti odpora Enotnih sindikatov, ki predstavljajo zavedno tržaško delavstvo v celoti, so po raznih lažnih sindikalistih ustanovili rumen sindikat, da bi cepil delavske vrste. Toda tudi to jim je spodletelo, ker se je industrijsko delavstvo, ki je bilo vedno zastavonoša delavskih zahtev, še tesneje oklenilo svoje sindikalne organizacije. In delavstvo se je borilo. To so pokazale velike stavke, pokazala so zborovanja, ki so se jih udeležile številne delavske množice. Vsakikrat ko so delavci čutili, da so v nevarnosti njih pridobitve, so šli na ulice in pri tem jih niso ustavile ne bombe terористov niti kiji in brzostrelke policajev.

Zato ni le slučaj, če se bodo delavci danes zbrali na javnem trgu v svojem okraju, ki je steber prave demokracije. To zborovanje so si priborili le s svoje odločnostjo, saj jih je hotela okupacijska vojaška uprava potisniti izven mesta, na konjska dirkališča, kamor si hodi tržaška gospoda preganjat dolgočasje. «Nele so tedaj odgovorili delavci, «ne bomo zborovali za ograjo, temveč na svojih prostih trgih». To svojo besedo in zahtevo so glasno izrekli na IV. plenumu Enotnih sindikatov in kar so tedaj s tako odločnostjo izrekli zastopniki delavcev, niso bile le prazne besede, izrečene tjavendan, temveč so nekaj tehtale.

Ce so delavci tako odločno zahtevali svoje trge za zborovanje, ni bila to ne demagogija ne užaljena trma. K temu jih je silila življenjska nujnost. Že dolgo zahtevajo vsi delavci novo normativno in mezdno pogodbo, že dolgo zahtevajo, da se končno popolnoma izločijo normativne določbe fašističnih delovnih pogodb, ki so se porodile iz fašističnega korporativizma. Rešiti je treba vprašanje delovnih pogojev, po drugi strani pa zagotoviti delavcem vsaj minimalno življenjsko raven, to je zagotoviti mezdam vsaj ono kupno moč, ki so jo imele leta 1939. Toda gospodarji nočejo pristati niti na te zahteve, ker jim ni prav nič mar beda delavcev in ker jih pri njihovem odklanjanju podpira tudi okupacijska oblast.

To njihovo odbijanje delavskih zahtev pa spada tudi v širši načrt sabotiranja vsega tržaškega gospodarstva. V ta načrt spada tudi odpuščanje delavcev, ki naj še povečajo ogromno armado brezposelnih, katero bi radi izkoriščali za svoje špekulacije, da bi jim lahko bila vedno na razpolago cenena delovna sila.

Tržaški delavci pa se bore proti brezposelnosti in bedi in njihova borba je borba vsega tržaškega delovnega in demokratičnega ljudstva. Njihova borba je borba za tržaško industrijo, ki mora dajati kruha vsem, je tudi borba za oživitev tržaškega pomorstva in trgovine sploh, je borba za vse ljudi, ki žive od svojega ročnega in umskega dela. Zato bo jutri tudi vse tržaško delovno ljudstvo skupaj s svojimi industrijskimi delavci, zlasti pa z njihovo elito, kovinarji, še enkrat odločno zakričalo imperialistom in njihovim hlapcem: «Dovolj je izkoriščanja, dovolj je gospodarskega zatiranja, hočemo delo, kruha in miru za vse».

Vatikan proti kmetom

NA PRITISK VATIKANA JE DE GASPERIJEVA VLADA IZDALA ZAKON, KI ŠČITI CERKVENE VELEPOSESTNIKE — DANES BODO PO VSEJ ITALIJI ZBOROVANJA LJUDSKE DEMOKRATIČNE FRONTE — V GENOVI SE PRIČNE KONGRES MLADINSKIH DELOVNIH SIL

(Od našega posebnega dopisnika)

RIM, 7. — Jutri zjutraj bo v mestih Italije demokratična ljudska fronta obrazložila ljudskim množicam svoje smotre borbe. S številnimi zborovanji se bo uradno začela volivna kampanja.

V Pescari bo govoril Togliatti. Ljudska fronta se tam pripravlja na veliko zmago. 15. t. m. bodo namreč volili občinski svet, ker je prejšnjega na nedemokratičen način razpustil notranji minister Scelba.

V Genovi se bo 15 tisoč mladincev zbralo na velikem kongresu mladinskih delovnih sil. Napovedan je tudi prihod tajnika Svetovne zveze demokratične mladine Berta Williamsa.

Ministrski svet pa z druge strani nadaljuje svojo protiljudsko politiko. Danes je odobril zakon, s katerim se zviša za 20 krat odškodnina za odkup dednega zakupa (enfiteuze) zemljišč. Z razvrednotenjem lire bi sedaj namreč številne kmečke družine, ki so stoletja delale na teh zemljiščih, imele možnost njihovega odkupa. Toda ta zemljišča pripadajo v veliki večini cerkvi ali samostanom. Visoke cerkvene oblasti so izvajale pritisk na vlado, naj ceno za odkup poveča za 20 krat. V vatikanskih krogih niso nočoj prikrivali zadovoljstva nad tem vladnim uprepom, ki ga smatrajo kot osebno zmago kardinala Marmaggija, ki je pred dvema letoma poslal vsem duhovnikom okrožnico, naj ekskomunicirajo kmete, ki bi hoteli odkupiti ta zemljišča.

E. MILIC

Pozdrav tov. Ukmarja Genovežanom

TRST, 7. — V Genovo je odpotovala delegacija Zveze antifašistične mladine, ki se bo kot gost udeležila konference delovne mladine, ki se prične jutri.

Tovarišica istrskega področja Tržaškega ozemlja nosi s seboj pozdravno pismo Genovežanom, ki ga pošilja tovariš Anton Ukmar ki je častni meščan Genove, ker je sodeloval pri osvoboditvi tega mesta kot komandant partizanskih odredov.

Ministrskemu predsedniku republike Italije

De Gasperiju

Zveza prijateljev španske republike je zvedela, da je vaša vlada odklonila pravico zatočišča mlademu španskemu republikancu Alvaru Lopezu, predsavniku republikanske mladine. Zato protestira v imenu demokratičnega in antifašističnega prebivalstva Tržaškega ozemlja proti temu ukrepu in zahteva, da zadevo zopet preučite.

Ce je na svetu država, ki bi morala oprati madež sramotnega napada mednarodnega fašizma na republikansko Španijo, je to ravno republikanska Italija, ker ves svet ve, da brez neposredne vojaške gospodarske in politične pomoči Mussolinija ne bi mogel zločinso Franco nikoli priti na oblast, na kateri se danes vzdržuje protizakonito in z najbesnejšim terorjem nad antifašisti.

Uspeh komunistov pri volitvah v Porurju

BERLIN, 7. — Ne glede na vse posledice, ki jih bo lahko anglo-ameriška politika v Nemčiji imela, to je možnost ločenega miru in razdelitve Nemčije, smatrajo politični krogi anglo-ameriške izjave o «začasnem značaju» njihove politike kot dokaz težkoč, ki jih imajo, da bi prepričali Francijo in države Beneluxa, da bi to sprejele kot dokaz naraščajoče sile demokracije in volje nemškega ljudstva.

V praških političnih krogih izjavljajo, da predstavlja statut zapadne Nemčije nevarnost, ker lahko dovede do ločenega miru z zapadno Nemčijo. V Pragi so tudi zaskrbljeni zaradi meje ČSR z Bavarsko pod ameriško zasedbo, ker predstavlja taka Nemčija nevarnost. V zadnjih tednih je postala ta nevarnost še vidnejša, ker je prišlo do več vdorov na češkoslovaško ozemlje.

Nemški tisk na sovjetskem področju poudarja, da novi statut vsiljuje nemškemu ljudstvu na zapadnem področju vlado de facto.

V Porurju so bile volitve nemške sindikalne zveze. V 103 rudniških okrožjih je bilo izvoljenih 175 članov nemške komunistične stranke, 166 socialdemokratov in samo 25 predstavnikov krščansko-demokratske stranke. V Essenu in Oberhausnu pa je bilo izvoljenih za predstavnike sindikalne zveze 78 komunistov, 53 social-demokratov in 3 krščanski demokrati.

Bidault, Trumanov factotum se je podvrgel ukazom Wall Streeta

Protesti francoskega ljudstva proti otvoritvi pirenejske meje Danes manifestacije demokratičnih množic po vsej Franciji

PARIZ, 7. — Po današnji seji ministrskega sveta je tajnik Abelin izjavil, da bodo v torek odprli mejo za poštni in osebni promet. Za mednarodni promet pa 15 dni pozneje. Glede trgovinskega prometa so pogajanja še v teku.

Delegacija komunističnih poslancev iz departmanov ob španski meji je protestirala pri zunanjem ministru proti otvoritvi pirenejske meje.

V zvezi s tem piše «Humanité», da otvoritev španske meje in bližnja združitev francoskega področja v Nemčiji z ameriškim, jasno kažeta, da se je francoska vlada popolnoma podvrgla Trumanovim ukazom.

«Humanité» pravi dalje: Zapuščamo našo zadnjo postojanko v Nemčiji, ker je tako všeč Washingtonu. Odpiramo pirenejsko mejo, ker tako politiko želi ameriška vlada. Čim več pri tem pridobi ameriška strategija, toliko bolj je na zgubi francoska varnost.

Glavna odgovornost pri tem nosi «francoski factotum gospoda Trumana», zunanji minister Bidault. Truman bi želel sam neposredno podvzeti korake za Francovo rehabilitacijo, toda vzdrajen odpor najboljših elementov ameriškega ljudstva mu to preprečuje, posebno na predvečer volivne kampanje».

List pravi dalje: «Ameriki se mudi. Finančni udarci, ki jih je utrpela, silijo ameriške ekspanziniste, da si v vsej naglici zajamčijo gospodarska izhodišča in kot posledica tega vojaška oporišča: To pa tem bolj, ker se bojijo gospodarske krize, katere prvi znaki se še vidijo. Toda ti prvi znaki gospodarske krize kažejo tudi stvarno možnost zmage ljudstva, demokracije in miru.

Tiskovna komisija skupščine je odobrila resolucijo, ki zahteva od vlade, naj začne takoj pogajanja za revizijo dogovora Blum-Byrnes glede francoske filmske industrije, da se sklene nov dogovor, ki ne bo v škodo francoski filmski industriji.

Delavci in demokratične organizacije v Parizu se pripravljajo na proslavo 8. februarja, obletnice zmage demokratičnih sil v letu 1934 nad fašističnimi demonstranti. Ta dan bodo manifestacije v Parizu in po vsej Franciji.

Poziv KP Anglije angleškim sindikatom

LONDON, 7. — Finančni minister Cripps je izjavil, da vlada nima namena razvrednotiti šterlinga v sorazmerju z drugimi valutami. Cripps je nato izjavil, da postaja vprašanje plačil v inozemstvu vedno bolj kritično in da se Velika Britanija lahko izogne polomu samo zaradi tega, ker ima zlate rezerve na področju šterlinga.

Britanska komunistična stranka je izdala proglas, v katerem poziva sindikate, naj odbijejo vladne predloge o mezdah.

Proglas pravi med drugim, da je enostranska vladna politika razvidna tudi iz dejstva, da ni bil napovedan noben ukrep za zmanjšanje dobičkov in za povišanje davkov veleposestnikom ter za nadzorstvo nad razdeljevanjem najnujnejših potrebščin in nad njihovimi cenami.

Sindikalno gibanje mora odbiti vladne izgovore, da je blokiranje mezd prvi pogoj za ohranitev izvoza in razvoja trgovine z državami vzhodne Evrope, s Sovjetsko zvezo in z državami imperija.

Proglas poudarja dalje, da bi bilo možno proizvodnjo zvišati tudi z modernizacijo industrijskih naprav in z odpustom pol milijona prvi vzrok inflacije: vojaške stroške. Proglas zaključuje, da namesto tega izvršuje vlada navodila ZDA in vedno bolj slabša položaj mesto tega izvršuje vlada navodila delavskega razreda.

Sladkor iz FLRJ in Poljske za francoske delavce

TOULON, 7. — Včeraj je prispel v Toulon vagon s 5 tonami sladkorja, ki so ga poslali jugoslovanski delavski sindikati. Sladkor bodo razdelili med otroke delavcev.

Že več časa je v Dunkerque blokiranih 35 ton sladkorja in 150 ton olja, ki sta jih do sedaj poslali Poljska in Jugoslavija kot pomoč družinam francoskih stavkajočih delavcev. Tega blaga ni mogoče razdeliti med francoske delavce, ker prometno ministrstvo ne dovoljuje brezplačnega prevoza.

HONG-KONG, 7. — Cangkajškov načrt, da bi utrdil svoje položaje na reki Jang-Tse, je propadel, ker osvobodilna vojska še vedno nadaljuje napredovanje preko reke. Večje sile osvobodilne vojske so prestopile reko blizu rečnega pristanišča Sasi, sto milj zapadno od Hankova. Tako pristanišče Sasi kakor Ichang sta ogroženi.

Stoletnica „Slavjanskega društva" v Trstu

Pred sto leti, leta 1848 se je, ko je marčna revolucija napravila konec Metternichovemu absolutizmu, začela tudi za nas Slovence nova doba. V času Metternichovega absolutizma smo Slovenci — potem ko smo ob prihodu Napoleona uživali vse pridobitve francoske revolucije, ko smo imeli svoje šole itd. — doživljali čase najhujšega političnega in kulturnega zatiranja ter nasilnega potujčevanja. Z marčno revolucijo je zavel tudi pri nas nov duh v družbenih odnosih, v našem političnem in tako tudi v kulturnem življenju, kjer je pomenil prav tako pravi prerod.

V istem letu sta Marx in Engels izdala Komunistični manifest, ki je na osnovi znanstvenih zaključkov analiziral razvoj človeške družbe in potegnil revolucionarne zaključke, ki so kasneje dvigali zavest in revolucionarnost delovnih množic, katere so oborožene z marxistično-leninistično teorijo izvedle Oktobrsko revolucijo, ustanovile Sovjetsko zvezo in tako utrle pot socializmu.

Obe stoletnici bomo obhajali letos tudi v Trstu.

V obdobje pospešenega kulturnega življenja po marčni revoluciji sovpada pri nas trž. Slovenčih ustanovitev «Slavjanskega društva» — v Trstu, ki je bilo ustanovljeno na seji tržaških rodoljubov dne 11. novembra 1848.

Na prvi seji so bila sprejeta društvena pravila, ki jih je bil sestavil najbrže pesnik Jovan Veselkoseski. V tisti dobi je bila v Trstu navada, da so menjavali stanovanja le 24. februarja in 24. avgusta. Kljub temu pa so je novemu društvu posrečilo, da je dobilo že drugi teden po ustanovitvi krasne in svojim potrebam ustrezajoče prostore v palači «Tergesteum» na Borznem trgu.

Ako primerjamo to stanje, kakor je bilo pred sto leti, z našim današnjim položajem pod anglo-ameriško vojaško upravo, moramo ugotoviti, da smo po sto letih sedaj dosti na slabšem. Danes nam odrekajo dvorano za naše gledališče, za zborovanja, za kulturne in javne prireditve na splošno. To so sadovi tako imenovane zapadne demokracije, ki je v zadnjem času izkazala potreba, da bi začeli izdajati svoj časopis. Od besed je prišlo kmalu do dejanj in že 29. aprila 1849 je društvo izdalo prvo številko mesečne revije «Slavjanski rodoljub», ki so jo tiskali v Lloydovi tiskarni.

Slovensko - hrvatska prosvetna zveza je prevzela nalogo, da bo organizirala proslavo stoletnice te prve stoletnice te prve slovenske čitalnice v Trstu. V ta namen je sklicala v grafični dvorani v ul. Trento 2 preteklo sredo 4. t. m. sestanek vidnejših predstavnikov slovanske kulture v Trstu, da bi se pogovorili o podrobnostih glede proslave same.

Predsednik SHPZ tov. dr. Bartol je v uvodnem govoru na kratko in jasno orisal zgodovino ustanovitve tega kulturnega slovanskega središča v Trstu ter njegov pomen za tisto in za današnjo dobo. Nato je bilo izvoljeno predsedstvo in delovni odbor, ki ima nalogo organizirati večje število prireditev in razstav v obsegu jubilejnega leta.

V glavnem bo program obsegal:

1. Pripravljalne prireditve s predavanji, društvenimi prireditvami, tekmovanju dramskih družin in pevskih zborov. S temi prireditvami bodo začeli takoj.

2. Glavne jubilejne prireditve bodo v poletnih mesecih. Organizirana bo predstava Slovenskega narodnega gledališča, množični koncerti, literarni večer živih in umrlih tržaških književnikov ter razstava tržaške slovenske kulture. Te prireditve bodo zaključene z veliko celodnevno proslavo.

3. Vzporedno s prireditvami bo izdana jubilejna spomenica, umetniške spominske razglednice in bo razpisan poseben literarni natečaj.

Zborovalci so živahno razpravljali točko za točko navedenega programa in ga v marsičem izpopolnili. Pri vseh je bilo očividno veliko zanimanje in želja, da bi jubilejne proslave kljub vsem težkočam čim bolje uspele ter še enkrat pokazale svetu, da imamo tudi tržaški Slovenci svojo bogato kulturo, ki ni od danes, ter da jo hočemo še dalje gojiti in uspešno razvijati.

Opozorilo

Zaradi delne stavke tov. grafičnih delavcev v tiskarni, kjer se tiska naš list in ostali dnevniki, ni mogel naš list iziti danes na štirih straneh.

O stavki smo poročali že v našem listu od 4. t. m. Ker lastnik tiskarne še ni pristal na upravičene zahteve grafikov, se je danes ponoči stavka ponovila.

TRŽAŠKI DNEVNIK

KDO ODREKA SLOVENSKEMU NARODNEMU gledališču dvorano

V izobilici gledaliških dvoran v Trstu, ki služijo za razne kulturne prireditve kot so plesi Lege Nazionale, esulov, ASI-ja, italijanskega Rdečega križa in drugih podobnih «dobrodelnih in kulturnih organizacij» se tržaški Slovenci zaman borijo, da bi lahko prisostvovali predstavam Slovenskega narodnega gledališča v Verdijevem gledališču ali pa Rossettiju. Morda bo poleg že znanih vzrokov, da Slovensko narodno gledališče ne dobi dvorane med njimi tudi ta, da je ravnatelj gledališča Rossetti gospod Umberto Zara, doma iz Sardinije, ki je javno priznal, da je zvest član kulturnega krožka «Oberdan», kjer delijo bombe in vzgajajo teroriste. Gotovo je, da kot zvest «domoljub» in član tega terorističnega legla točno izpolnjuje pravilnik tega, ki se glasi: smrt ščavom. Vsekakor zanimivo! Vojaška uprava, šovinisti in člani «kulturnih krožkov» skupno zanikajo našemu narodnemu gledališču pravico do stalne dvorane.

Univerza in ljudstvo

V četrtek 5. t. m. je bil v krožku «G. Oliva» občni zbor Zveze tržaških visokošolcev. Obravnavali so vse najvažnejše visokošolske probleme, prav posebno pa še vprašanje taks, ki ni bilo, po krivdi italijanskih študentov, včlanjenih v AU (Associazione Universitari) in FUCI (Federazione universitaria cattolica italiana), še rešeno. Novoizvoljeni odbor bo imel nalogo proučiti to vprašanje in najti primerno rešitev do prihodnjega sestanka ZTV.

Študenti so soglasno odobrili protestno pismo vojaški okupacijski upravi zaradi D'Esteja in so tako dokazali, da so visokošolski problemi tesno povezani s problemi vsega delovnega ljudstva in da je geslo vseh demokratičnih visokošolcev: univerza in ljudstvo!

Delavci Acegata zahtevajo izplačilo dodatka draginjske doklade

Preteklega oktobra so se sindikalni zastopniki delavcev Acegata in upravni svet sporazumeli o dopolnilnem izplačevanju draginjske doklade delavcem, ki zbolijo. S tem sporazumom se je strinjal tudi urad za delo in predal zadevo departmanu za finance VU. Toda potekel je mesec dni in delavci niso še ničesar dobili. Končno so te dni pozvali sindikalne zastopnike na departman, kjer pa so jim povedali, da stvar še ni rešena. To je seveda delavce zelo razburilo, saj bi morali dobivati ta izplačila že od 1. januarja dalje. Departman za finance mora pač vedeti, da ima tudi potrpežljivost delavcev svoje meje.

V Gorici in okoliških vaseh so izvolili delegate za kongres LF

Takoj ko so goriški Slovenci izvedeli, da bo 8. t. m. v gledališču Verdi ustanovni kongres Ljudske fronte in da bo Demokratična fronta Slovencev v celoti pristopila, so v vaseh in mestu bili sestanki, na katerih so bili izvoljeni delegati za I. kongres Ljudske fronte.

Na današnjem kongresu bodo Slovenci častno zastopani, ker se zavedajo, da je le v slogi in bratstvu rešitev še vedno visečih vprašanj.

Odbor sklada za zimsko pomoč ni izpolnil svoje dolžnosti

Uprava Slovenskega narodnega gledališča za Tržaško ozemlje se je — kot je našem čitalcem že znano — dne 26. januarja obrnila na odbor za zimsko pomoč z vlogo, v kateri je v želji, da po svojih močeh prispeva k omilijenju posledic angloameriške okupacije — bede tisočev in tisočev trpinov — ponudila odboru svoje sodelovanje pri tej akciji, za katero smo mislili, da jo jemljejo vsi organizatorji iskreno. Ker slovenski igralci niso smatrali svojega sodelovanja samo za vljudnostno, simbolično potezo, so izrazili odboru željo, naj jim za predstave v prid zimske pomoči preskrbi gledališče Verdi. Predstave v tem velikem gledališču bi jim namreč omogočile zbrati znatna denarna sredstva, tako da prispevek ne bi pomenil samo simbolično, temveč dejansko pomoč stradajočim.

Toda odbor za zimsko pomoč je od vsega početka zavzel do slovenskih predstav stališče, ki nima prav nič skupnega z resnično skrbjo za lačne in bose, stališče, ki ga silno nazorno označuje vedenje funkcionarja odbora, ki je smatral najprej za potrebno vprašati, ali bodo predstave v slovenščini, ko sta mu uprava SNG in komorni zbor SHPZ ponudila sodelovanje.

V luči tega iz šovinizma izvirajočega vprašanja nam postane jasno vse obotavljanje, izmikanje in zavlačevanje, ki je sledilo po 26. januarju in ki je imelo namen z lepimi besedami zakrinkati odločenost gospodov pri odboru, da se slovenske predstave sploh črtajo iz programa predstav za zimsko pomoč. Da je ta trditev utemeljena, nam dokazuje že dejstvo, da je odbor že na svoji prvi seji — kljub lepim besedam in zagotovilom o svojem prizadevanju — ugotovil, da za slovenske predstave ne bo mogoče dobiti Verdija ali kako drugo dostojno gledališče, medtem ko je brez nadaljnjega poskrbel za prostore za fašistično razpoložene organizacije, kot je na primer dedič tradicij fašističnega Dopolavora — ENAL. Toda že zaradi zunanjega videza je bilo potrebno pokazati «skrb» tudi za Slovence. Ta «skrb» se je kazala v sklepu, da se dodeli Slovenskemu narodnemu gledališču Ridotto Rossetti. Ko je uprava protestirala proti temu sklepu in zahtevala gledališče Rossetti, se ni odbor niti najmanj potrudil, da bi ustregel tej pravični zahtevi. Včeraj pa se je celo izkazalo — kot smo trdili že takrat — da odbor niti z Ridotto Rossetti (v katerem predstava, kot smo ugotovili pri ogledu, sploh ni mogoča) ni mislil resno.

Uprava Slovenskega narodnega gledališča je namreč, kot smo izvedeli, dobila včeraj silno vljudno pisano pismo, v katerem ji odbor sporoča, da je neumorno iskal in si prizadeval, da bi preskrbel Slovenskemu narodnemu gledališču Ridotto Rossetti, a da mu to ni uspelo, ker sploh ni bilo mogoče najti lastnika dvorane dr. Tedeschija, niti zvedeti, kje stanuje.

Uprava Slovenskega narodnega gledališča se je še istega dne, ko je prejela pismo, zanimala za stanovanje imenovanega gospoda in ga našla — reci in piši — v desetih minutah. Ali naj po vsem tem res verjamemo zagotovilom, da je odbor storil vse, kar je bilo mogoče? Ali naj res verjamemu mlademu gospodu doktorju pri odboru, ki je zatrjeval, da je iskal dr. Tedeschija vztrajno in uporno cel teden dni. Ali ne bi mogli po dejstvu, da je bilo zastopnikom slovenskih igralcev na stanovanju imenovanega gospoda rečeno, da gospoda dr. Tedeschija, ki je v Trstu, ne bo mogoče dva dni dobiti, ker ne prihaja domov — sklepati na vse kaj drugega kot na vztrajno iskanje? Ali niso vsi ti izgovori tako otročje smešni, da bi se jim človek moral smejati, če se ne bi skrivala za njimi tako žalostna resnica, kot je dejstvo, da odboru ponudba za slovenske predstave v prid zimske pomoči ni bila po volji?

Danes moramo po vseh brezuspešnih prizadevanjih uprave Slovenskega narodnega gledališča (uprava se je na primer celo sama obrnila na upravo gledališča Rossetti, čeprav je bila to dolžnost odbora) in zastopnika Enotnih sindikatov, ki se je vneto boril za slovenske predstave, čeprav je Italijan po rodu — vsekakor ugotoviti, da odbor ni storil svoje dolžnosti in da jo je vršil bolj zaradi lepega videza kot iz skrbi za siromake. Pribiti moramo ponovno, da je takšno postopanje odbora do slovenskih predstav narekoval isti fašistični duh, kakor ga srečavajo naši igralci na vsakem koraku, ko se bore za gledališke dvorane. Pribiti moramo ponovno tudi to, da je odbor pri vprašanju prostorov za Slovensko narodno gledališče bolj poslušal glas svojih gospodarjev, ki jim celo ta izrazito socialna manifestacija Slovencev ni po volji — kot pa glas ponižanih in razžaljenih sirômakov našega ozemlja. Vse zadržanje odbora namreč kaže, da ga je treba istovetiti s šovinistično razpoloženimi elementi. Gliha vkup štriha!

LITERARNI NATEČAJ OB STOLETNICI «SLAVJANSKEGA DRUŠTVA» V TRSTU

Odsek za znanost in umetnost pri Slovensko-hrvatski prosvetni zvezi v Trstu razpisuje v proslavo stoletnice «Slavjanskega društva» v Trstu natečaj:

1. **za najboljšo razpravo iz življenja tržaških Slovencev (družbenega, političnega, gospodarskega, kulturnega);**
2. **za najboljšo novelo ali povest z isto snovjo;**
3. **za najboljšo ljudsko igro.**

Rokopise je treba oddati do 5. novembra 1948 tajniku Slovensko-hrvatske prosvetne zveze (Largo Panfilli 1-III). V posebni kuverti z geslom, s katerim naj bo označen tudi rokopis, naj bo točen naslov avtorja. Udeležence natečaja opozarjamo, da bo SHPZ objavila že pred 5. novembrom po svoji uvidevnosti tista dela, ki bodo dospela pred rokom. Ocenjevalni odbor bo ta dela nakadno ocenil. Uspeh tekmovanja bomo razglasili na trideseto obletnico smrti Ivana Cankarja.

Za vsako snov razpisujemo dve nagradi: prva 50.000, druga 30.000 lir.

Slovenske srednje šole leglo jetike

Na našem uredništvu se je včeraj zglasila mati neke dijakinje, ki obiskuje slovensko srednjo šolo v ul. Lazzaretto Vecchio. Stavba, v kateri je nižja in višja gimnazija, učiteljišče in trgovska akademija, je navadna stanovanjska hiša, ki ni zidana za šolo in ne ustreza niti higienskim principom, kaj šele da bi bili šolski prostori v njej razmeščeni po modernih načelih, kjer bi imeli dijaki dovolj zraka in sonca. Prav tako nima stavba niti dvorišča in posamezne sobe vežejo le ozki hodniki. Med pavzami se šolski prostori sploh ne zračijo in dijaki ostajajo v njih po pet ur, ne da bi mogli na zrak. V zraku se dviga prah, katerega morajo že itak slabotni dijaki vsrkavati po pet ur in več dnevno. Te dni se je zgodilo, da so drugi ženski razred premestili iz risalnice v sobico v velikosti približno 5×3 m, ki nima niti direktne svetlobe, tako da mora v njej goreti luč ves dan pouka. Po peturnem pouku v takšnih prostorih prihajajo dijaki domov vsi bledi in izmučeni.

Jasno je, da so takšne šole leglo jetike, ki že itak razsaja v Trstu bolj kakor v drugih mestih prav zaradi nezdravih gospodarskih razmer. Higienska komisija pri vojaških okupacijskih oblasteh v Trstu bi morala pregledati te prostore ali odgovarjajo kot učilnice in določiti kakšno je največje število učencev, ki bi morali biti v takšni učilnici. Poleg tega pa bi morala šolskim oblastem prepovedati, da uporabijo kot učilnice takšne prostore, ki nimajo zadostne svetlobe in čistega zraka. Naše učilnice ne smejo postati kasarne, marveč bi se morali počutiti v njih dijaki prijetno in kjer bi dobivali poleg duševne hrane vsaj toliko zraka, da jih pomanjkanje tega ne bi oviralo pri njihovem študiju. Slovenski starši se z upravičenostjo vprašujejo, zakaj so bili prav za slovenske dijake določeni takšni prostori.

Te dni so objavili italijanski tržaški listi, da bodo na Kolonji (v novi esulski koloniji) razširili šole na prostem, da bodo dozidali nove prostore znanstvenemu liceju in povečali še neko drugo šolsko stavbo. Na slovenske otroke in dijake tržaška občina seveda ne misli, prosvetni referent anglo-ameriške vojne uprave tudi ne. Ker se že ne upajo zapreti slovenskih srednjih šol, pa skušajo slovenskim dijakom na ta način vcepiti občutek manjvrednosti nasproti italijanskim. Toda pri tem pozabljajo, da takšna poniževanja navadno vzbujajo v mladem in zdravem dijaku odpor in tudi zaslužen prezir.

RAZNO

Razdeljevanje birovega drožja (trebe). V ponedeljek za Gropado in Gec, v torek za št. 30-64 ter za Bazovico, v sredo od 65-100 ter za Domjo, v petek od 131-164 ter za Piščance, v soboto od 165-220 in Prosek.

Kmetijska nabavna in prodajna zadruga v Trstu vabi vse svoje člane in odjemalce naj dvignejo cepljene trte in korenjake (bilfe) v skladišču v ul. U. Foscolo 1. Istočasno javlja, da lahko preskrbi po ugodni ceni prvovrstna valilna jajca, piščeta in piščance zarejo. Koruzo za kumo, dospelo iz Jugoslavije, lahko dvignejo člani po znižani ceni samo do 15. t m., ker pozneje bo zadruga prodajala koruzo tudi nečlanom po dnevni ceni. Sprejemajo se naročila za zgodnji semenski krompir in sadna drevesa.

PROSVETNA DRUŠTVA

Prešernova proslava na Konkonelu. Prosvetno društvo Rojan priredi skupno s prosvetnim društvom «Višava». Prešernovo proslavo, ki bo danes ob 16 v Prosvetnem domu na Konkonelu. Sodeluje član SNG tov. Raztresen Stane. Vabljeni vsi!

Prosvetno društvo «Slovenec» iz Boršta ponovi danes ob 16 na splošno željo, štiridejanko «Prisega o polnoči». Po predstavi bo ples in prosta zabava. Vabljeni vsi!

Prosvetno društvo «Morje» iz Sesljana — Vižovlje bo izvedel danes 8. t. m. pester spored. Sodeloval bo tudi vokalni kvintet iz Ljubljane «Fantje na vasi». Začetek ob 16. Udeležite se prireditve, ki vam bo nudila obilo užitka.

Prosvetno društvo Lonjer-Katinara priredi danes ob 17 v Lonjerju Jalnovo štiridejanko «Dom»

Prosvetno društvo «Vojka Šmuc» v Vicolo Ospedale Militare št. 23 vabi vse otroke na pustno rajanje, ki bo danes ob 16.

Pionirji prosvetnih društev s Trstenika in iz Rojana prirede danes ob 10 kulturno predstavo. Predstavi bo sledil ples. Čisti dobiček je namenjen kongresu 8. marca.

Prosvetno društvo «Skamperle» priredi danes ob 19 zvečer balet. Nastopilo bo 34 mladih plesalk iz plesne šole učiteljice Jeslpove. Med drugimi bodo nastopile tele mlade plesalke: Anica Žerjal, Marija Di Albi in Luizella Stringaro.

Okrajni odbor Osvobodilne fronte, vabi vse Slovence II. okraja, na konferenco, ki bo v ponedeljek 9. t. m. ob 20 v prostorih kulturnega krožka «Poligrafici» v ul. Trento 2.

Žene bodo zborovale

V ponedeljek 9. t. m. ob 14.30 bo v ul. Conti 11 zborovanje žena, ki ga organizira ASIŽZ. Tov Mira in tov. Samsa bosta govorili o kulturi in šoli.

KOLEDAR

Nedelja 8. februarja
Crtomir
Sonce vzhaja ob 7.17, zahaja ob 17.19. Dolžina dneva 10.02. Luna vzhaja ob 6.57, zahaja ob 15.23.
Jutri 9. februarja
Polonca, Stasa

SPOMINSKI DNEVI

1849 je umrl v Kranju dr. France Prešeren, največji slovenski pesnik. Rodil se je 3. XII. 1800 v Vrbi.

PRESKRBA

Zakuha za delavce pri anglo-ameriških vojaških edinicah. Včeraj se je nadaljevala začasno prekinjena delitev belih testenin za delavce nameščene pri delih za anglo-ameriške vojaške enote na januarske odrezke.

Konec razdeljevanja 14. t. m. Cena: v mestu 53, v podeželju 55 lir za kg.

Dvig nakazil. Tekom jutrišnjega dne naj vsi trgovci živil na drobno dvignejo na mestnem prehranjevalnem uradu nakazila za riž in kuruzno moko za prednostne živilske nakaznice.

Delitev novih dodatnih nakazil za bolnike. Jutri bodo na mestnem preskrbovalnem uradu začeli deliti dodatna nakazila za bolnike veljavne za štirimesečje marec-april 1948.

Upravičencem do teh nakazil v Rojanu, na Opčinah in na Proseku bodo tamkajšnji prehranjevalni uradi začeli izdajati II. t. m.

Potrošnik, ki želi dobiti to nakazilo, mora prinesti s seboj živilsko nakaznico in osebno izkaznico. Urad za izdajanje bo poslval dnevno od 8 do 13.

Dvig živilskih nakaznic. Oni potrošniki, ki niso dobili na dom živilske nakaznice za marec-junij 1948, naj se dva dni po delitvi teh zglase na mestnem prehranjevalnem uradu v ulici Malcanton 3 ali pa na mestnem uradu v Rojanu ulica Ginestre 9, kjer jih bodo dobili. Potrošniki naj pri tem prinesejo s seboj osebno izkaznico in živilsko nakaznico november 1947-februar 1948.

ENOTNI SINDIKATI

Kulturni odsek. Vsi kulturni referenti odborov in zvez kakor tudi tovarniški referenti naj se v poredeljek 9. t. m. udeleže sestanka, ki se bo vršil v ulici Imbriani št. 5.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Danes DIJAŠKA PREDSTAVA

Slovensko narodno gledališče uprizori danes 8. t. m. v okviru Prešernovega tedna v Kinu ob morju ob 17 zjutraj dramo Ivana Cankarja: KRALJ NA BETAJNOVI. V vlogi Kantorja gostuje tov. KOVIČ PAVLE, član ljubljanskega gledališča.

Prodaja vstopnic od 8 dalje na blagajni Kina ob morju.

PREDSTAVA V KORIST SKLADA ZA ZIMSKO POMOČ

V sredo 11. t. m. ob 20 uprizori Slovensko narodno gledališče za Tržaško ozemlje v dvorani sedeža Enotnih sindikatov (ul. Conti 11) dramo Evgena O'Neilla:

ANA CHRISTIE

V vlogi Chrisa gostuje tov. KOVIČ PAVLE, član slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani. ČISTI DOHODEK PREDSTAVE JE NAMENJEN SKLADU ZA ZIMSKO POMOČ.

Odg. urednik DUSAN HRESCA
Tisk Stabilimento Tip. Trieste

ZA PUSTNE PRIREDITVE dobite
serpentine koriandole okraske za dvorane
V KNJIGARNI IN PAPIRNICI
ŠTOKA
TRST, ULICA MILANO št. 37
TEL. 74-74

IZKORISTITE PRILIKO!
VELIKA PRODAJA
ZAKONSKIH SPALNIC
PREJE ZA 150.000 LIR
SEDAJ . . . 95.000 LIR
TRGOVINA S POHIŠTVOM
TRST - UL. DELL'ISTRIA 27

ZAM iz Trebč
bo imela svojo
prireditev
s sodelovanjem
Prosvetnega društva PRIMOREC.
Na sporedu je IGRA, PETJE in PROSTA ZABAVA
Začetek ob 15.

SPALNICO
z vzmetmi in žimnicami za lir 78.000, spalnico za eno osebo za lir 35.000, kuhinjsko opremo za lir 38.000, spalnico z štiridelno omaro, dve volneni žimnici, dve postelji, štedilnik, radio, divan, šivalni stroj, jedilnico, dobro blago za moško obleko, posteljno pogrinjalo, zaradi selitve prodam. — SV. IVAN, UL. RAFFAELO SANZIO 20, I.

„Singer" šivalni stroj
garantirano dober, za 12.000 lir drugi stroj «Singer» z okrogli čolničkom, pogrezljiv, ter rokošni z modernim chištvom PO ZELO UGODNI CENI
COSLOVICH,
ulica A. Manzoni 4, skladišče

VINO MERLOT IN RIZLING
PO ZNIŽANIH CENAH NA DEBELO
CALZA, tel. 9010
UL. XX. SEPTEMBRA štev.

PRODAJA NA OBROKE
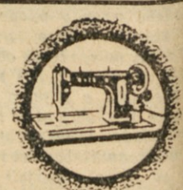
NECCHI
BDU
šiva veze, krpa, obšiva luknje, prišije gumbe in čipke brez okvira
PLETILNI STROJI DUBIED
Tullio Natale
TRST
Ul. C. Battisti 12, tel. 6538
Podružnica v TRŽIČU
Korzo

KINO

KINO OB MORJU. 14.00: «Kamniti cvet». Sovjetski film.

IDEALE. 14.00: «Cvetka, ki jo nisem utrgal», C. Boyer in Jean Fontaine.

FILODRAMMATICO. 14: «Skrajna odpoved», R. Millerand, B. Britton.

VITTORIA. 14.00: «Beznica sedmih grehov», Marlene Dietrich, M. Auer.

MARCONI. 14.00: «Ponovni sestanek», Merle Oberon, G. Brent.

ODEON. 14.00: «Južna vodovja», Lauren Bacal.

ARMONIA. 14.00: «Samo tebi želim dobro», Beniamino Gigli in Ema Gramatica.

RADIO. 14.00: «Pod havajskim nebom», B. Breen.

FENICE. 14.30: «Južno od Paga Paga», Vicktor Mc Laglen, Frances Farmer.

GARIBALDI. 14.00: «Krinka in bodala», G. Cooper.

ITALIA. 14.00: «Pomladanska parada», Deana Durbin.

• • •

KINO V NABREŽINI. Danes v nedeljo: «Vedno v zagati». Amerikanski komični film.

Radijski sporedi

TRST II (m 203,6, Kc 1474) v nedeljo 8. februarja

7.29. Otvoritev. 7.30. Koledar. 7.35. Jutranja glasba. 7.45. Napoved časa in poročila. 8.00. Jutranji glasbeni pozdrav. 8.30. Zaključek. 9.30. Kmetijska oddaja. 10.00. Maša od sv. Justa (15 minut klasične glasbe). 11.15. Iz Mozartovih komornih del. 11.30. Pridiga. 11.45. Reproducirana glasba. 12.45. Napoved časa in poročila. 13.00. Glasba po željah. 14.00. Veseli godci. 14.15. Pregled tiska. 16.30 Otroška oddaja. 17.00. Nedeljska popoldanska glasba. 18.00. Narodopisno predavanje. 18.15. Iz operne sveta. 19.00. Zbor s Kontovela — dirigira prof Boštjančič Karel. 19.20. Lahka orkestralna glasba. 19.45. Napoved časa in poročila. 20.00. Klavir pripoveduje svojo zgodovino. 20.45. Kulturni utrinki. 21.00. Vesela oddaja. 21.30. Ritmična glasba. 22.00. Pestra večerna glasba. 22.30. Plesna glasba.

Spletke gospoda Albertija

Gospod Alberti misli z vso odločnostjo likvidirati svoje podjetje «Alabarda», ki je imelo v Trstu precej odjemalcev. Pri tem se vedno sklicuje, da nima naročil, čeprav to nikakor ni res, saj jih je še zadnje čase prejel večje število. Zaradi njegove namere, likvidirati podjetje, kroži v mestu več govoric, dejstvo pa je, da bodo še zadnji delavci, ki so bili pri njem zaposleni, kmalu ob vsak zaslužek. Vsekakor je podjetje v poslednjih dneh prodalo razne surovine, ki so služile za izdelovanje sladkorčkov, marmelade itd. Gospoda Albertija so tudi večkrat poklicali na urad za delo, a se je vedno izmikal. Vsi delavci tega podjetja, ki so ostali še zaposleni, odločno zahtevajo, da se v interesu tržaškega gospodarstva ohrani ta tovarna ter da se preprečijo nakane njenega lastnika.

Razprava proti Uleriju se nadaljuje jutri

Z več kot enourno zamudo, ker sta se zamudila ljudska sodnika, je včeraj tukajšnje porotno sodišče znova začelo obravnavati zadevo Umberta Ulerija, ki je obtožen, da je lanskega leta jeseni ustrelil dva svoja prijatelja, in sicer Maria Favento in Josipa Superino.

Prva razprava, ki se je lani začela proti domnevanemu morilcu, je bila odgodena vsled tega, ker je sodišče ugodilo obrambi in sklenilo, naj obtoženca preiščejo, ali je umsko normalen. Zdravniška preiskava sama je ugotovila, da je fant duševno normalno razvit. Istočasno je tudi obramba poklicala znanega profesorja Pellegrinija, ki je svoj čas ugotovil, da je terorist Cardile duševno neuravnovešen. Tudi sedaj je profesor prišel do podobnih zaključkov pri Uleriju. Ker je sodišče prvo zdravniško preiskavo takoj sprejelo, sta se včeraj zagovornika odvetnika Giannini in Caravelli na vse načine borila, da bi sodišče sprejelo tudi mnenje njihovega zasebnega izvedenca. Temu predlogu sta se uprla zastopnik zasebne stranke odvetnik Jacuzzi in državni tožilec Paolucci.

Sodišče, kateremu predseduje dr. Minesso, je po daljšem zasedanju ob pol enih popoldne odbilo predlog obrambe in sklenilo razpravo nadaljevati jutri ob devetih zjutraj.

Spominska knjiga padlih borcev za svobodo

Mestni osvobodilni svet za Trst bo izdal spominsko knjigo o žrtvah, ki so jih dali toliki sinovi našega ljudstva v borbi za svobodo proti fašizmu in nacifašizmu. Pred tiskanjem knjige, ki bo vsebovala preko 1000 imen padlih, njihove življenjepise in v primerih, kjer bo mogoče, tudi s slikami padlih borcev, bi mestni osvobodilni svet želel vedeti, koliko bo naročnikov za knjigo in to tudi zato, da bi se s pomočjo prispevkov omogočilo, da si tudi družine padlih nabavijo spominsko knjigo po znižani ceni.

Mestni osvobodilni svet javlja, da bodo naročniki plačali 3000 lir za izvod. Obenem ustanavlja sklad za prostovoljne prispevke, s katerimi bo omogočeno svojcem padlih, da si bodo nabavili knjigo za 1000 lir.

Vsi demokrati in javne ustanove so vabljeni, da pripomorejo k izidu tega dela, ki bo poznim rodovom chranilo spomin na žrtve naših padlih za svobodo.

ALI SI ŽE NAROČNIK PRIMORSKEGA DNEVNIKA?

Čitateljem «Kmečko-delavske enotnosti»

Prihodnja številka «Delavsko-kmečke enotnosti» zaradi tehničnih razlogov ne bo izšla v sredo, 11. t. m., ampak nekaj dni kasneje.

FIZKULTURA

Danes dovolj športnih dogodkov

Obširen nogometni spored - košarka - odbojka - met žoge v koš - velik tek čez drn in strn za Gherlanijev pokal

Vsi ljubitelji športa bodo danes gotovo prišli na svoj račun. Nogometni spored, z izjemo okrožnega nogometnega prvenstva, je popoln. Isto velja za košarko in odbojko. Vrhu tega bodo lahko igralci košarke poskusili v dosedaj nepoznani tekmi z metom žoge v koš ali kakor pravijo košarkarji z osebnimi streli. Res radovedni smo, kdo bo iz te tekme izšel kot zmagovalec.

Poglavije zase pa je na vsak način velik tek čez drn in strn v Skednju za «Gherlanijev pokal» v organizaciji športnega odseka K. K. Col ILVE. Najboljši tekmovalci so se že prijavili, tako da bo borba res ostra. Prognoze govore za ekipo Col ILVE, ki s svojo troperesno deteljico - Bembi, Faidutti in Tessera dosega zmago za zmago. Jasno, da so Sedmak tudi skušal doseči, kar mu gre, in njemu bo sledil tudi borbeni Degasperi. Kar se tiče deklet, bo ostra borba med Vrtovčevo in Ribaričevo, vendar bodo Buronel, Potčni in ostale skušale zasesti vsaj častna mesta.

Nogometni spored

Prvenstvo Tržaškega ozemlja. Stadion ob 8 Dreher-Rojan, ob 10 Tovarna strojev-Nabrežina, igrišče v Zaviljah ob 9 Skedenj-Montebello, ob 10.30 Sv. Ana-Umag, igrišče na Opčinah ob 9 Pristaniščniki-Izola, ob 10.30 Ponziana-Piran, igrišče v Nabrežini ob 10 Koštalunga-Aurora, igrišče v Izoli ob 14.30 Magdalena-Milje.

Okrožno nogometno prvenstvo: igrišče v Nabrežini ob 12 Vesna-OMMSA.

Prvenstva I. skupine: igrišče ORDA ob 8 Elektra-Col ILVA b, ob 12 Univerzal-Sv. Marko, ob 14 Rinaldi-Skoljet, igrišče v Nabrežini ob 14 Primorje P. K.-Greta B, igrišče na Opčinah ob 14 Opčina-Sv. Ivan.

Košarka

Igrišče DSZ ES ob 10 Sv. Alojz-Izola, Skoljet-DSZ ES, igrišče Col ILVE ob 10.30 Skedenj-Col ILVA.

Okrožno prvenstvo: - moške ekipe, igrišče v Barkovljah ob 11.30 ECA Sv. Alojz: *ženske ekipe,* 1. igrišče v Barkovljah ob 10.30 Škorklja-Vesna, igrišče Col. ILVE ob 9.30 Rinaldi b-Magdalena.

Odbojka

Danes se bo na igrišču Tomažiča nadaljeval drugi del turnirja v odbojki. Ob koncu tekem bodo razdeljene nagrade. Spored je sledeč: ob 9 Col ILVA-Lelavska športna zveza ES; ob 9.30 Tovarna strojev-Elektra; ob 10. Sv. Marko-Tiskarji.

«Gherlanijev pokal»

Danes ob 9 zbor atletov v prostorih S. K. Col ILVE v Skednju. Ob 10 bo start za žensko skupino, medtem ko bo za moško skupino odhod ob 10.30.

Takoj po tekmovanju bo razdelitev daril. Na razpolago so trije pokali in nešteto majhnih in spominskih daril za ostale tekmovalce in tekmovalke.

Met žoge v koš

Danes popoldne bo v dvorani v Kopru nov, do sedaj še neznan način tekmovanja za košarkarje — met žoge v koš (osebni streli).

Način tekmovanja smo že objavili v naših prejšnjih številkah. To tekmovanje bo veljavno za naslov prvaka Tržaškega ozemlja za posameznika kakor tudi za par. Igralci košarke, udeležite se množično tega tekmovanja, kajti to je obenem trening v točnem metanju žoge v koš.

Šah

Vsi šahovski odseki včlanjeni pri ZDTV so pričeli s splošnimi turnirji, ki se zadovoljivo razvijajo. Prve izide bomo objavili prihodnji teden.

Vabimo vse zastopnike društev, da javijo šahovskemu odseku ZDTV o poteku turnirja ter naj nenudoma razpišejo brzoturnir za mesec februar. V zadnjem tednu tega meseca pa bo skupni turnir vseh zmagovalcev.

⁂

Obveščamo vse športnike, da zaradi tehničnih razlogov ne bo tekem Rojan-Dreher in Tovarna strojev-Nabrežina, ki bi morale biti danes zjutraj na stadionu.

PROSVETNO DRUŠTVO NA OPČINAH
uprizori v NEDELJO dne 8. t. m. ob 16.30
NUŠIČEVO KOMEDIJO V TREH DEJANJIH
NAVADEN ČLOVEK

TRST, UL. VASARI 10. TRST, UL. VASARI 10.
BOGATA IZBIRA MOŠKIH IN ŽENSKIH ČEVLJEV
TREVISAN
ZELO NIZKE CENE
TRST, UL. VASARI 10 TRST, UL. VASARI 10.

IŠČEMO TAKOJ:
1 avtobarvarja - 1 elektromehanika
1 kleparja (karocerja) - 2 mehanika
NASTOP TAKOJ, PLAČA PO UREDBI.
Ponudbe na «OKRAJNO AVTOPODJETJE V POSTOJNI»

Urarna in delavnica za precizno mehaniko MLO Postojna
IŠČE ZA TAKOJŠEN NASTOP
MEHANIKA ZA PRECIZNA DELA
Ponudbe na
DIREKCIJO GOSPODARSKIH PODJETIJ MLO POSTOJNA.

UIVOD D. D.
UVOZNI IN IZVOZNI ZAVOD — POSREDUJE VSE VRSTE POSLOV S TUZEMSTVOM IN INOZEMSTVOM
TRST, ul. Cicerone 8
TELEFON 80-00 - 29-306 - 56-38

PREKRASNI MODELI
Najmodernejši čevlji za otroke in odrasle
CENE ZMERNE.
TRGOVINA ČEVLJEV
GEC ALOJZIJ
TRST, UL. TRA I RIVI 2 (ROJAN)

MALI OGLASI

AVTO 509 z novimi gumami prodam najboljšemu ponudniku. Sedmak, Sv. Križ 157 pri Trstu.

V MARIBORU zamenjam ali prodam dvostanovanjsko hišo z vrtom za hišo v Trstu ali okolici. Naslov v upravi «Primorskega dnevnika».

ZAKONSKO SPALNICO z štiridelno omaro prodam za primerno ceno. Trst, ul. Giulia 28, pritličje.

IZREDNA PRILIKA! Zakonsko spalnico za lir 95.000 lir, preje 170.000 lir, prodam. Trst, Blecher, ul. dell'Istria 27.

ZADRUGA PRODAJALCEV KURIVA z. z o. z.
URAD: *Ulica Mazzini 6.*
SKLADIŠČE: *Ulica delle Milizie (Montebello).*
Dobavlja po svojih članih:
oglje, trboveljski premog in drva

KMETJE - VRTNARJI zapomnite si!
Ustanova domačih kmetov, ki nudi vse za kmetijstvo po najugodnejših cenah in najboljše kakovosti je:
Kmetijska nabavna in prodajna zadruga
z. o. j. v TRSTU
Urad in skladišče: ULICA U. FOSCOLO št. 1 — Tel. 94-386.
Poslovalnica v TRSTU: ul. S. Mercadante št. 4 — Tel. 88-19.
Poslovalnica v MILJAH: ulica Mazzini št. 1. Svoji k svojim!

KINO NA OPČINAH
predvaja še DANES v nedeljo 8. t. m. svetovno znani film **TARZANOV SKRIVNOSTNI ZAKLAD**
V SREDO 11. in ČETRTEK 12. t. m. na splošno zahtevo **Dogodivščine Toma Sawyer-ja**
V SOBOTO 14. in NEDELJO 15. t. m. pa še enega Tarzana **TARZAN IN AMAZONKE**
Ob nedeljah se prične predstava ob 16 — ob delavnikih ob 18.
OGLEJTE SI ZANIMIVI SPORED TEGA TEDNA!